

Can Girbau

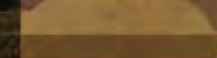
Casa de l'estrella

- 1 • Col·lecció F. Payret. Art Naval
- 2 • Can Alemany
- 3 • Ca l'Andreu
- 4 • Can Vieta
- 5 • Can Panxo Gordo
- 6 • Casa de l'estrella
- 7 • Can Nonell
- 8 • Can Gallet
- 9 • Can Massó
- 10 • Ca la Teresina Savoia
- 11 • Can Bitlloch
- 12 • Can Pa i alls
- 13 • Can Capó
- 14 • Cal Ros
- 15 • Colegio Blandense (Col·legi Santa Maria)
- 16 • Ajuntament
- 17 • Caves Mont-Ferrant
- 18 • Cementiri
- 19 • Hospital Sant Jaume
- 20 • Can Girbau
- Informació
- Arxiu Municipal

El llegat dels *americanos* a Blanes

1 • Col·lecció F. Payret

Els *americanos* o indians eren les persones que havien emigrat a Amèrica de joves i al cap dels anys tornaven als seus llocs d'origen més o menys enriquits, havent assolit un cert ascens econòmic i social.

Durant el s. XIX varen emigrar a Amèrica gairebé dos mil blanencs, sobretot entre 1839 i 1862. Majoritàriament eren homes solters, relacionats amb la menestralia o els oficis del mar. Buscaven fer fortuna i amb el viatge arriscaven els seus béns i els de la família.

La gran majoria es dirigiren a Cuba, sobretot a l'Havana. Altres destins foren Puerto Rico, l'Argentina, Uruguai o Veneçuela. Normalment marxaven reclamats per parents o amics que els facilitaven feina i una via d'integració en la nova societat.

Els antecedents d'aquesta migració cal cercar-los entre els mariners i patrons que mercadejaven amb les Índies des del s. XVIII. El comerç fou l'activitat econòmica principal dels blanencs emigrats. En concret el comerç al detall a través de la característica "bodega". Aquest fou el model cubà. En canvi a Puerto Rico l'activitat dels blanencs va girar al voltant de l'explotació de la terra.

La tornada a Blanes amb el desig de gaudir del benestar aconseguit es produeix a partir de les guerres independentistes i el final de segle. Un cop arriba a la vila, l'*americano* es construeix una casa generalment al Passeig de Mar o a l'Esperança que decora amb gust antillà i fa donatius per a obres assistencials i educatives. Alguns varen participar i fomentar la vida cultural blanenca. D'entre aquests cal destacar Josep Cortils i Vieta, pare de la Renaixença a Blanes, el poeta Josep Ribas i Carreras, l'escriptor i fill d'indià Vicenç Coma i Soley o l'escriptor i industrial Agustí Vilaret.

Entre el col·lectiu va predominar l'esperit rendista enfront de la inversió en activitats productives. De fet, la majoria d'*americanos* blanencs no aconseguiren grans riqueses però sí una renda suficient per a dur una vida còmoda. Els pocs que varen fer grans fortunes varen construir-se la casa d'estiueig a la vila però s'establiren i invertiren a Barcelona.

Avui el llegat dels *americanos* a Blanes el podem rastrejar a través de les cases que queden en peu, a partir dels edificis que patrocinaren o a partir de la documentació que conserven els seus descendents o l'Arxiu Municipal.

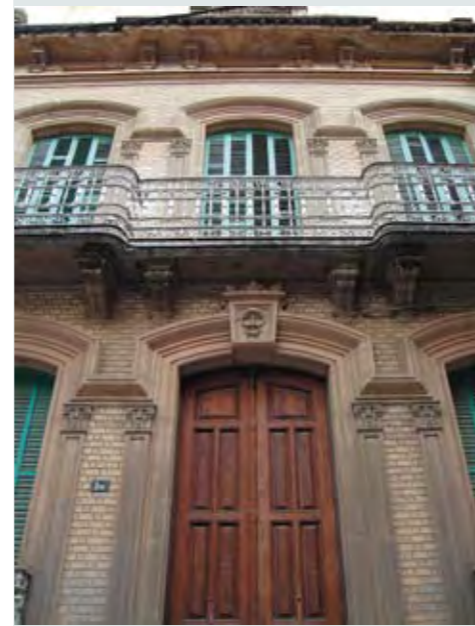
2• Can Alemany (1882)
Carrer del Dr. Xavier Brunet, 17
Joan Alemany i Font va marxar cap a l'Havana a mitjans del segle XIX, on posà una fàbrica de licors. El negoci va funcionar bé, la qual cosa li va permetre comprar accions del ferrocarril i acumular una petita fortuna. Quan va arribar a Blanes va contraure matrimoni amb Vicenta Sagrera, que també tenia propietats a Cuba, i va construir-se aquesta casa.

5• Can Panxo gordo (1902)
Carrer Esperança, 24
Francesc Vieta Ribas va construir-se aquesta casa gràcies al capital que reuní fruit dels anys de treball regentant una bodega a l'Havana. Actualment es troba molt reformada però encara conserva la façana principal del carrer Esperança.

6• Casa de l'estrella
Carrer Esperança, 36

Residència d'Emília Granés Vieta, tia de Francesc Girbau Granés. L'origen del nom d'aquesta casa l'hem de cercar en la presència d'aquesta figura geomètrica a molts racons de l'immoble. Els Girbau van ser una família de naviliers i comerciants que al llarg del segle XIX van fer la difícil ruta marítima de les Amèriques. La seva casa pairal, també situada en el passeig de Mar (20), encara manté el seu aspecte original i un

Can Gallet

8• Can Gallet

• *Carrer Esperança, 14*

Bonaventura Puig Torrent fou un dels blanencs que va acumular una de les fortunes més remarcables gràcies al "Cafè de la Marina" que va establir a l'Havana. L'any 1895 va tornar de Cuba a bord del vapor J. Jover i Serra, diuen que amb una esposa cubana i amb una renda diària d'un duro. Es va fer construir una de les cases més luxoses del carrer Esperança, que es convertí en un dels carrers de la vila amb més presència de cases d'americanos. La decoració d'aquest edifici, tant l'externa com la de les estances interiors, és un magnífic exemple per comprendre l'alt nivell de vida que van assolir les famílies més benestants d'aquella època. Bonaventura Puig fou escollit alcalde de la vila el 1898, coincidint amb el moment històric de la pèrdua de les darreres colònies espanyoles.

El seu fill, Rogeli Puig Costas, també va ser alcalde del 1939 al 1944. El petit passatge que condueix als vianants cap al passeig de mar porta el nom d'aquest *americano* blanenc.

9• Can Massó

• *Passeig de Dintre, 2*

Esteve Verdaguer va ser un propietari que acumulà una fortuna administrant una gran hisenda sucrera a Guayama (Puerto Rico). Salvador Massó va fer d'administrador de les hisendes dels Verdaguer i també va amassar un capital considerable que va invertir en terres. Una bona part d'aquesta fortuna fou heretada per Obdúlia Verdaguer i el seu marit Felix Massó, amb qui va tenir cinc fills. Felisa, Obdúlia i Aurora, les tres noies del matrimoni, mantindran una estreta relació amb Blanes. La filla gran, Felisa, es va casar amb el barceloní Santiago Garriga i passaren molts estius en aquesta casa que probablement havia sigut construïda pel seu pare com a dot de casament i que es va anar modificant amb el pas del temps. El seu fill, el polític Joan Garriga Massó, va representar Blanes a l'Assemblea de les Bases de Manresa. Obdúlia es casarà amb el senador Josep Elies de Molins i es van fer construir una altra magnífica casa al passeig, emplaçada on ara hi ha l'edifici Miramar. Finalment, Aurora es va casar amb l'activista cultural Joaquim Casas Carbó. Casas va comprar l'antic convent dels caputxins de Blanes a l'autor de la coneguda sarsuela *Marina*, Francesc Camprodón, i va encarregar-ne una acurada restauració als arquitectes Puig Boada i Font Gumà.

Maria Massó, cunyada d'Obdúlia Verdaguer, i el seu marit Agustí Vilaret, també van rebre una part important de l'herència. El matrimoni, que també s'havia establert a Puerto Rico, retornaria a Blanes per comprar una espaiosa casa en aquest mateix passeig, on ara hi ha la Casa del Poble. Al cap de pocs anys Vilaret fundaria les Caves Mont-Ferrant.

Can Massó

10• Ca la Teresina Savoia (1903)
Passeig de Dintre, 26

Fou el domicili del matrimoni format per Teresa Ferrer i el prestigiós doctor Joaquim Albareda. Aquest metge va propiciar la vinguda a Blanes de l'americano Josep Guardiola i la seva esposa Rosario Segimón. Probablement, la seva edificació fou realitzada amb els diners del seu primer marit, fill dels *americanos*

Detall de la Casa de l'estrella

D'altres cases que es conserven de la vinculació directa de les famílies blanques amb ultramar són:

11• *Carrer Bellaire, 37*
12• *Carrer Esperança, 55*

13• *Passeig de la Mestrança, 83*
14• *Carrer Anselm Clavé, 24*

3• Ca l'Andreu

Passeig de Dintre, 34

Josep Andreu Ferrer era soci gestor de la casa comercial Bitlloch i Cia., que era propietària a finals de segle de l'estancia *Gloria* a Puerto Rico. Aquesta casa fou el lloc d'estiueig durant un parell d'anys del poeta Joan Maragall.

4• Can Vieta

Passeig de la Mestrança, 88

Josep Vieta Llinàs marxà a Cuba. A la capital de l'illa invertí diners en els tramvies i regentà un pròsper negoci d'ous a gran escala. La seva família pertany a la llarga nissaga de mestres d'aixa Vieta (Bagué). Les drassanes de can Bagué van viure un període de gran esplendor de 1830 a 1880, arribant a ser una de les més prestigioses de la costa catalana.

7• Can Nonell (1899)

Carrer Esperança, 8

Entre els *americanos* més rics de Blanes trobem els germans Josep i Francesc Nonell. Van participar en la companyia Brunet i Nonell de l'Havana i més tard van obtenir la concessió en exclusiva de bitllets de la Loteria Nacional en aquesta ciutat. Obriren a Barcelona una casa de banca on rebien les transferències dels fons catalans a Cuba.

La filantropia dels americanos

La seva petja és present a diversos edificis i serveis públics. Gràcies als seus anhels i a les seves donacions econòmiques fou possible la creació del nou edifici de l'Hospital Sant Jaume (1913), el Colegio Blandense (1864) o les Caves Mont-Ferrant. També contribuïren a la millora del Santuari del Vilar, la Parròquia de Santa Maria o la Casa de la Vila. Cal remarcar també la construcció de nobles panteons que embelliren el cementiri.

Cases d'americanos desaparegudes

L'enderroc de moltes d'aquestes residències durant el boom demogràfic i turístic de la segona meitat del segle passat va suposar una pèrdua irreparable per al patrimoni arquitectònic blanenc. Algunes de les cases desaparegudes són: la Villa Juanita (Puig), Ca l'Estanillo, la Villa Obdúlia (Massó),

Can Vicenç Udal (Coma Ferrer), Can Guardiola (després Milà i Camps) o Can Gaspar (Ribas).

